

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 214/21

Luksemburg, 30 listopada 2021 r.

Wyrok w sprawie C-3/20
LR Ćenerālprokuratūra

Jeżeli organ właściwy w zakresie postępowania karnego stwierdzi, że działania prezesa banku centralnego państwa członkowskiego, w przedmiocie których organ ten prowadzi dochodzenie, w sposób oczywisty nie zostały podjęte przez tego prezesa w ramach czynności służbowych, postępowanie przeciwko temu prezesowi może być kontynuowane, ponieważ immunitet jurysdykcyjny nie znajduje zastosowania

Tym samym czyny kwalifikowane jako oszustwo, korupcja lub pranie pieniędzy nie zostały popełnione przez wspomnianego prezesa w ramach czynności służbowych

W czerwcu 2018 r. łotewska prokuratura wniosła przeciwko prezesowi banku centralnego Łotwy („AB”) do Rīgas rajona tiesa (sądu rejonowego w Rydze, Łotwa) akt oskarżenia dotyczący szeregu przestępstw korupcyjnych. Ściślej rzecz ujmując, AB przedstawiono zarzut przyjęcia dwóch łapówek w związku z postępowaniem w przedmiocie nadzoru ostrożnościowego w odniesieniu do łotewskiego banku oraz prania pieniędzy pochodzących z jednej z tych łapówek.

Jako prezes banku centralnego Łotwy AB, którego ostatni mandat prezesa zakończył się w grudniu 2019 r., był również członkiem Rady Ogólnej i Rady Prezesów Europejskiego Banku Centralnego (EBC).

Mając na względzie tę szczególną sytuację, sąd rejonowy w Rydze zastanawia się, czy ze względu na swój status członka Rady Ogólnej i Rady Prezesów EBC, AB może korzystać z immunitetu na podstawie art. 11 lit. a) Protokołu nr 7 w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej¹, który przyznaje urzędnikom i innym pracownikom Unii immunitet jurysdykcyjny w odniesieniu do wszystkich czynów popełnionych w ramach ich czynności służbowych.

Wobec powyższego sąd rejonowy w Rydze zwrócił się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym służącym ustaleniu, czy – a jeśli tak, to pod jakimi warunkami i na jakich zasadach – prezes banku centralnego państwa członkowskiego może korzystać z immunitetu jurysdykcyjnego na podstawie protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów w ramach toczącego się przeciwko niemu postępowania karnego.

Ocena Trybunału

Przypominawszy, że wszyscy prezesi banków centralnych państw członkowskich są członkami Rady Ogólnej EBC oraz że prezesi banków centralnych państw członkowskich, których walutą jest euro, są ponadto członkami Rady Prezesów EBC, Trybunał, w składzie wielkiej izby, zauważył przede wszystkim, że protokół w sprawie przywilejów i immunitetów, zgodnie z jego art. 22, stosuje się do EBC, członków jego organów i do jego personelu. W konsekwencji protokół ten znajduje zastosowanie do prezesów banków centralnych państw członkowskich jako członków co najmniej jednego organu EBC.

W tym kontekście prezesi banków centralnych mogą mianowicie korzystać z immunitetu jurysdykcyjnego przewidzianego w art. 11 lit. a) protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów

¹ Protokół nr 7 w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej (Dz.U. 2016, C 202, s. 266, „protokół w sprawie przywilejów i immunitetów”).

w odniesieniu do czynów popełnionych w ramach czynności służbowych wykonywanych w charakterze członka organu EBC. Zgodnie z tym postanowieniem immunitet jurysdykcyjny nadal przysługuje tym prezesom po zaprzestaniu pełnienia przez nich funkcji.

Jeśli chodzi o przedmiot i zakres ochrony przewidzianej w art. 11 lit. a) protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów, Trybunał podkreślił następnie, że zgodnie z art. 17 akapit pierwszy tego protokołu immunitet jurysdykcyjny przyznaje się wyłącznie w interesie Unii. Artykuł 17 akapit drugi tego samego protokołu wdraża tę zasadę, przewidując, że każda instytucja Unii powinna uchylić immunitet udzielony urzędnikowi lub innemu pracownikowi, kiedy uzna, że uchylenie takiego immunitetu nie jest sprzeczne z interesami Unii.

Wyłącznie do EBC należy zatem ocena, w sytuacji gdy zostanie do niego złożony wniosek o uchylenie immunitetu prezesa banku centralnego w kontekście toczącego się przeciwko niemu krajowego postępowania karnego, czy takie uchylenie immunitetu jest sprzeczne z interesami Unii.

Natomiast EBC i organ odpowiedzialny za postępowanie karne dotyczące prezesa krajowego banku centralnego dzielą kompetencję do stwierdzenia, czy czyny, które mogą być przedmiotem kwalifikacji karnej, zostały popełnione przez prezesa w ramach czynności służbowych wykonywanych w charakterze członka organu EBC i z tego względu są objęte zakresem stosowania immunitetu jurysdykcyjnego przewidzianego w art. 11 lit. a) protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów.

W odniesieniu do zasad wykonywania tego podziału kompetencji, Trybunał uściślił, że jeżeli organ odpowiedzialny za postępowanie karne stwierdzi, że czyn będący przedmiotem postępowania karnego w oczywisty sposób nie został popełniony przez prezesa krajowego banku centralnego w ramach czynności służbowych wykonywanych w charakterze członka organu EBC, postępowanie prowadzone przeciwko niemu może być kontynuowane, jako że immunitet jurysdykcyjny nie znajduje zastosowania. Tak jest w przypadku popełnionych przez prezesa banku centralnego państwa członkowskiego czynów wypełniających znamiona oszustwa, korupcji i prania pieniędzy, które w sposób oczywisty nie mieszczą się w zakresie funkcji urzędnika lub innego pracownika Unii.

Natomiast w sytuacji gdy na jakimkolwiek etapie postępowania karnego wspomniany organ krajowy stwierdzi, że takie czyny zostały popełnione przez wspomnianego prezesa w ramach czynności służbowych wykonywanych w charakterze członka organu EBC, powinien wystąpić o uchylenie immunitetu jurysdykcyjnego. Gdy organ krajowy podejmie wątpliwości co do tej kwestii, powinien zwrócić się do EBC, a w przypadku gdy EBC uzna, że czyn został popełniony w ramach czynności służbowych – ów krajowy organ powinien wnieść o uchylenie przez EBC immunitetu zainteresowanemu prezesowi. Takie wnioski o uchylenie immunitetu powinny zostać uwzględnione, chyba że zostanie wykazane, że sprzeciwiają się temu interesy Unii.

Poszanowanie tego podziału kompetencji podlega ponadto kontroli Trybunału, do którego można wnieść skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego na podstawie art. 258 TFUE w przypadku uchybienia przez organy krajowe obowiązkom skonsultowania się z zainteresowaną instytucją Unii w sytuacji gdy nie można racjonalnie wykluczyć wszelkich wątpliwości co do możliwości zastosowania immunitetu jurysdykcyjnego. Natomiast, jeżeli właściwa instytucja Unii odmówiła tego uchylenia, ważność takiej odmowy może być przedmiotem pytania prejudycjalnego do Trybunału lub nawet skargi bezpośredniej danego państwa członkowskiego na podstawie art. 263 TFUE.

W odniesieniu do zakresu immunitetu jurysdykcyjnego ustanowionego w art. 11 lit. a) protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów, Trybunał uściślił, że immunitet taki nie stoi na przeszkodzie wszystkim etapom postępowania karnego, w szczególności dochodzeniu, gromadzeniu dowodów i doręczeniu aktu oskarżenia. Niemniej jednak, jeżeli już na etapie dochodzenia prowadzonego przez organy krajowe i przed wszczęciem postępowania sądowego zostanie stwierdzone, że urzędnik lub inny pracownik Unii objęty dochodzeniem może korzystać z immunitetu jurysdykcyjnego w odniesieniu do czynów będących przedmiotem postępowania karnego, do organów tych należy zwrócenie się o uchylenie immunitetu do zainteresowanej instytucji Unii.

Ponadto, ze względu na to, że wspomniany immunitet przysługuje wyłącznie danemu urzędnikowi lub innemu pracownikowi Unii w odniesieniu do określonego czynu, nie stoi on na przeszkodzie temu, by zgromadzone dowody mogły być wykorzystane w innych postępowaniach dotyczących innych czynów nieobjętych immunitetem lub skierowanych przeciwko osobom trzecim.

Wreszcie Trybunał wskazał, że nawet jeśli immunitet jurysdykcyjny nie ma zastosowania, gdy osobie nim objętej zostały przedstawione w postępowaniu karnym zarzuty w odniesieniu do czynów, które nie zostały popełnione w ramach funkcji wykonywanych na rzecz instytucji Unii, prowadzenie stanowiącego nadużycie krajowego ścigania za czyny, które nie są objęte tym immunitetem, w celu wywierania nacisków na zainteresowanego urzędnika lub innego pracownika Unii, jest w każdym razie sprzeczne z zasadą lojalnej współpracy ustanowioną w art. 4 ust. 3 akapit trzeci TUE.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.